

2. Distinguitur tentatio Dei formalis sive expressa, et interpretativa. Formalis, quando vere homo Dei perfectionem *explorare vult*; interpretativa, quando homo alicujus divini attributi *manifestationem temere postulat* ex alia prorsus intentione.

Cur autem haec temeraria vel praesumptuosa divini attributi manifestandi, vel auxilii divini praestandi petitio *interpretativa* tentatio Dei vocetur, explicat S. Thom. l. c. ita tandem, ut advertere debeas, illud 'interpretativum' potius *objective* sumi, quam *subjective* seu de aliqua latente hominis voluntate; hanc enim voluntatem proprie tentandi Deum seu 'experimentum sumendi de Deo' generatim vix geri puto.

„Sicut quum quis equum currere facit, ut evadat hostes, hoc non est experimentum de equo sumere; sed si equum currere faciat absque aliqua utilitate, hoc nil aliud esse videtur quam experimentum sumere de equi velocitate. Et idem est de omnibus aliis rebus. Quando ergo propter aliquam necessitatem seu utilitatem committit se aliquis divino auxilio in suis petitionibus vel factis, hoc non est Deum tentare. . . . Quando vero hoc agitur absque utilitate et necessitate, hoc est *interpretative Deum tentare*.“

3. Alii autem paulo aliter distinguunt: sc. explorare aut *divinam perfectionem*, aut temere explorare *divinum beneplacitum* (i. e. modo a Deo non voluto, miraculo etc., quum aliis modis explorari possit et debeat) dicunt tentationem Dei: ita ut si *alterutrum intendatur*, sit tentatio *expressa* et *formalis*; si interpretative hoc *in agendi modo lateat*, *interpretativa*. Quare illis scriptoribus quaedam sunt formalis tentatio, quae aliis interpretativa essent; at formalem distinguunt in 1) tentationem Dei formalem, quae ex dubitatione perfectionis vel fidei divinae procedat (haec aliis scriptoribus sola est formalis), et 2) tentationem formalem simplicem, qua quis petat temere, ut sibi per miraculum aut succurratur, aut divina voluntas nota fiat. V. Mazzotta *in decal.* tr. 2 q. 1 cap. 3.

375 I. Tentatio formalis, quae ex dubio de divina perfectione aut de fide christiana sufficienter proposita procedit, est semper grave peccatum.

II. Tentatio illa, quam posteriores scriptores formalem simplicem vocant, etiam peccatum grave est, quae sc. temere sive ex curiositate sive ex alia causa expresse miraculum petit, quia Deus tractatur, quasi ludio sit.

III. In tentatione Dei pleno sensu interpretativa admittitur ex parvitate materiae peccatum veniale.

376 **Uberior explicatio.** Ad I. nota: 1. Illa tentatio formalis 1) *supponit* gravissimum peccatum contra fidem, haeresim vel infidelitatem, sed 2) praeter hanc malitiam gravis malitia contra religionem habetur per *injuriousum Dei tractandi modum*: quae malitia Dei tentatio est.

2. Ejusmodi tentationem committit, qui velit experiri, num Deus sit justus, misericors etc., atque ita Deum ad illa attributa manifestanda provocat. — Etiam ille hanc tentationem committit, qui ad probandam fidem catholicam absolute petit miraculum, ac si nondum satis probata sit. Sed

non committit, qui miraculum petit, *si Deo ita placeat*, ad fidem catholicam aliis, quibus nondum probata est, plenius probandam.

Ad II. 1. Miraculosum auxilium a Deo petere *absolute*, sine speciali Dei instinctu, vix tentationis reatum effugit; at *existente gravi causa*, id *conditionate* petere, non est Dei tentatio. V. Lacroix l. 3 n. 46.

2. Si autem gravis causa non existit, etiam conditionata petitio per se gravem reatum non aufert, quia nihil est, nisi Deum complicem levitatis et temeritatis facere.

3. Attamen si quando legimus, homines etiam pios aliter egisse, id aut speciali Dei instinctui, aut *simplicitati* piorum hominum adscribi debet, qui non semper ad apices theologiae actus suos componunt. Cf. Castrop. tr. 17 d. 2 p. 1 n. 9—12, Suarez tr. III. l. 1 cap. 2 n. 16 sqq.¹

Ad III. 1. Illa plene interpretativa Dei tentatio occurrit in³⁷⁷ praesumptionibus quibusdam, quibus homines excedunt in exspectando speciali Dei auxilio sive in evitando periculo, restituenda sanitate, perficiendo opere etc. Quodsi non fit miraculum formaliter petendo, sed solummodo exspectando specialem Dei protectionem pro ejus beneplacito (quamquam nonnihil temere seu non plane secundum communem Dei providentiam), *veniale peccatum* est, nisi quis *gravis damni* periculo se aliosve exponat: sic concludo ex doctrina S. Alph. l. c. n. 30 circa finem.

2. Si vero gravis damni periculum cum tali praesumptione suscipitur, etiam aliud peccatum grave sive contra quintum praeceptum, sive aliud, committitur pro subjecta materia. Si autem grave periculum non est, fieri

¹ Sic etiam factum est, ut multi ex ipsis Episcopis, alioqui viri sancti et prudentes, in extraordinario Dei interventu exspectando et petendo excederent. Notum est enim, prioribus temporibus synodos particulares non paucas usum *ordalium*, quae vocant, comprobasse. Erat iste mos adeo inveteratus et hominum mentibus adeo insidebat, ut viri illi non tam ad exstirpandum, quam ab ethnicis superstitionibus eum purgandum animos converterent. Et quum viva quidem fide in Deum omnium humanarum rerum curam habentem imbuti essent, sed etiam sive ex praejudicio suorum temporum, sive ex simpliciore quodam ingenio leges ordinatae providentiae divinae non penitus expenderent: sane fieri potuit, ut usum istum cautelis quibusdam circumdatum ut licitum retinerent, maxime quoniam Testamenti V. exemplum exstabat, in quo Deus ipse miraculosam probationem et poenam mulieris adulterae constanti lege promiserat. In atroci igitur causa criminali, si aliter veritas patere non posset, arbitrabantur, rationem satis gravem haberi, cur Deus adiretur, ut reum per probationem ignis sive aquae sive per similia experimenta aut singulari vel miraculosa protectione innocentem ostenderet, aut e contrario noxium declararet. — Verum haec supremum Ecclesiae caput non probavit, ut non summa vi et severitate istum inveteratum usum statim compressit aut comprimere potuit. Ex supremi autem capitis, i. e. Pontificis Romani, actis et universalibus legibus habes potissimum sensum Ecclesiae: porro Romani Pontifices ista ordalia constanter rejecerunt. Hujus rei testem habes epistolam Stephani V. et S. Nicolai I. (Decr. Grat. caus. 2 q. 5 c. 20 et 21), ubi ejusmodi ordalia, ut inepta inquisitio juridica, ut *superstitio* atque *Dei tentatio* reprobantur. Cf. etiam Card. Hergenröther *Handbuch der Kirchengeschichte* III. Period. n. 204 (ed. 2. I. pag. 823). Unde patet, quam verum sit, quod Döllinger in festiva oratione 29. Julii 1882 dicere est ausus, Romanam Sedem istum usum plene confirmasse, atque Romanos Pontifices saeculo 12. et 13. tandem displicentiam suam ostendisse!

prorsus potest, ut aliquis in infirmitate etc. Deo se committens, exclusis naturalibus mediis, meritorie ex mortificationis studio agat. S. Alph. l. c. n. 32.

3. Num malitia tentationis Dei formalis et interpretativae ejusdem infimae speciei sit, scriptores non conveniunt. Sed licet probabile sit, eas convenire in specifica malitia, si modo interpretativa sit vere mortalis, eo quod malitia consistat in injurioso modo cum Deo agendi: id tamen probe tenendum est, debere semper in confessione formalem et interpretativam tentationem distingui *propter diversa peccata adjuncta*. Cf. S. Alph. l. c. n. 32, Suarez *de relig.* l. c. cap. 3. n. 6. Demum advertit, in praesumptionibus illis, ut adsit tentatio Dei utrunque, debere adesse expectationem divini auxilii; alias peccatum totum consistit in *periculo* temere suscepto contra quintum aliudve praeceptum.

Punctum III.

De sacrilegio.

378 Sacrilegium aliquando vocatur quodlibet peccatum contra religionem (v. Mazzotta l. c. cap. 3, S. Alph. l. c. n. 34—48), ut S. Aug. sacrificia idolis oblata sacrilegia vocat. Verum haec est lata et impropria vocis acceptio. Igitur

I. Sacrilegium ut peccatum speciale contra religionem est „*violatio rei sacrae*“, rem sumendo late etiam pro personis seu pro *quolibet* quod *sacrum* est; est autem sacrum, quodcumque aut lege divina aut ecclesiastica ad divinum cultum destinatum est.

Non enim quilibet pro suo libitu res, quas mavult, e numero profanarum rerum eximere iisque characterem sanctitatis imprimere potest; sed auctoritas seu publica potestas ad hoc requiritur.

II. Distinguitur sacrilegium *reale, locale, personale*: rem sumendo pressius. Quae distinctio infert malitias sacrilegiorum specie distinctas; at ea habes etiam probabiliter *infimam speciem* sacrilegae actionis, quatenus *sacrilegium* est, nisi forte quaedam actiones realis sacrilegii eximendae sunt. Cf. S. Alph. l. c. n. 34. Hoc autem non impedit, quominus plerumque actio ipsa, per quod sacrilegium commissum fuerit, in concreto accusari debeat in confessione, quia actio plerumque aliunde jam suam malitiam habet.

III. Reale sacrilegium versatur contra diversas res sacras, quales sunt: Sacramenta et sacramentalia, imagines et reliquiae Sanctorum, Sacra Scriptura aliive libri sacri, caerimoniae ad cultum Dei destinatae, vasa et vestimenta sacra, bona ecclesiastica.

IV. Locale sacrilegium committitur: 1. per furtum rei ab ecclesia, cujus custodiae tradita erat; 2. per violationem immunitatis ecclesiae; 3. per quemlibet actum peccaminosum, quo ecclesia polluitur; 4. per actiones profanas sive in se peccaminosae sunt, sive non, quas exerceri sanctitatem loci specialiter dedecet.

V. Personale sacrilegium committitur 1. luxuriosa tractatione personae sacrae; 2. percussione sacrae personae ex canone „si quis suadente diabolo“; 3. immunitatem personalem clericorum violando.

VI. Sacrilegium mortale quidem peccatum est, idque certe ex valde gravibus; nihilominus aliqua sacrilegia materiae parvitatem admittunt.

Explicatio fusior. Nota ad I. Ex primo sequitur: Si vovi certam aliquam rem Deo Ecclesiae dare, res nondum facta est sacra; adeoque ejus violatio veri *sacrilegii* species dici nequit.

Ad II. nota: Haec doctrina, quae docet, distinctionem sacrilegii realis, localis, personalis fere infimas species malitiarum, quatenus sacrilegia sunt, continere, aliquando usui esse potest; si nimirum in longa et implicata confessione peccaminosi actus secundum alias specificas malitias satis jam declarati sunt, sed oblivione sive alia ex causa sacrilegii circumstantia non est explicata.

Ad III. 1. In violatione sacramentorum non videtur eadem sacrilegii species committi, sed malitia specificae alia in sacramentorum *indigna susceptione*, alia in indigna administratione seu *confectione*, item alia in *sanctissimae Eucharistiae injuriosa tractatione*. Imo licet generatim pro cognoscenda specifica malitia peccati necessarium non sit declarari, quale sacramentum indigne sive susceptum sive confectum est: videtur tamen — ut Suarez l. c. lib. 3 cap. 5 docet — in sacrilegio erga Ven. Sacramentum distincta species eaque gravior haberi; saltem in injuriosa tractatione peccatum *blasphemiae* accedit.

2. Atque etiam in aliis rebus sacris *contumeliose* tractandis non merum sacrilegium, sed etiam blasphemia committitur, quum contemptus aut in ipsum Deum redundet, aut prius contra Deum habeatur et dein transferatur ad res divinas; cogita, si quis res sacras in latrinam vel sordes abjiciat, si exemplo Balthassar regis aliquis vasis sacris abutitur ad potitandum in convivio, si quis verba Sacrae Scripturae ad res turpes et lascivas adhibet etc.

3. Sacrilegium, non blasphemiam, habes in violatione, quae non per contumeliam vel contemptum Dei fit, sume: furtum, negligentiam (etiam gravem) in rerum sacrarum custodia, incuriam in eis decenter nitidis servandis etc.

4. Circa *bona* ecclesiastica ex I. requiritur, ut res jam transierit in dominium ecclesiae aut instituti ecclesiastici, sive est particularis ecclesia, sive hospitium, sive monasterium etc.

Quare *legatum* ecclesiae relictum nondum res est sacra, cujus furtum, violatio, injusta detentio sit sacrilegium veri nominis: attamen religionis virtus, etsi inferiore gradu, violatur. Aliud autem dici debet de *haereditate* ecclesiae jam *delata*: delatione enim facta, vel testamento confecto et testatore mortuo, bona vi haereditatis ad ecclesiam spectantia eo ipso evaserunt ecclesiastica.

Sicut de legato, similiter loquendum est de decimis; quarum violatio vel defraudatio, etsi sacrilegium proprie non sit, tamen peccatum contra religionem sine dubio est. V. S. Alph. n. 42.

5. Abusus verborum Sacrae Scripturae sacrilegium est, idque certe valde grave, si ad malum finem verba sancta adhibentur: cui ut dixi adjungitur facile poterit blasphemia, si videlicet contemptus Dei accedat, aut si ille abusus veritati verborum deroget. V. Mazzotta l. c. Verum si quis utitur sacris verbis ad facetias quidem, sed per se honestas, modo fiat „sine contemptu et nimia frequentia, quae in contemptum vergat“, est abusus *venialis*: ib. et Lacr. l. 3 p. 1 n. 251 etc. Imo non quaelibet facetiae,

quae in et cum usu Sacrae Scripturae committuntur, peccata sunt; aliquando enim reverentia debita non laeditur, quamquam raro omnis irreverentia venialis abest.

6. Vasa et vestimenta sacra, quamdiu consecrationem et benedictionem retinent, ad usus profanos adhibere, sacrilegium certe est. Imo videtur idem dicendum esse de illis rebus exsecratis, nisi vasa fusione metalli ad communem materiam redacta fuerint (S. Alph. n. 41): certo tamen id non constat (Gobat tr. n. 373 cum Tamb. et Castrop.). Similiter recte habetur pro sacrilegio a Gobat l. c. n. 377, Lacr. l. 6 p. 1 n. 228, Mazz. etc., libros sacros vel sacras imagines in usus sordidos adhibere.

7. Etiam circumstantia temporis aliquando gravem reatum contra religionem inducere potest, qua ad sacrilegium pertinet, attamen debet actio extraordinariam repugnantiam cum sacro tempore habere, ut: die Parasceves instituere scenas ludicras, choreas; immediate post susceptam Sanctam Eucharistiam peccare, et similia.

383 Ad IV. 1. Furtum rei sacrae sacrilegium reale est; furtum vero e loco sacro locale sacrilegium est. — Verum sacrilegium locale eo ipso committi, quia in loco sacro fit, non constat inter scriptores. Aliqua quidem sacrilegii malitia cuilibet peccato in loco sacro commisso accedit, at non semper mortalis malitia, etsi actio aliunde in se mortaliter peccaminosa est; sacrilegii malitia mortalis est solummodo, quando in actione illa habetur specialis irreverentia contra loci sanctitatem.

Sacrilegii igitur localis malitia mortalis in furto tum habetur, quando res ecclesiae in custodiam traditae ex ecclesia auferuntur (intellige rem, quae sit materia gravis in furto).

Quare 1) si res sacra aut ad ecclesiae dominium pertinens ex ecclesia furto aufertur, duplex sacrilegium mortale habetur, reale et locale (cui accedit alia circumstantia sacrilegii localis non mortalis, quod in ecclesia peccetur). V. Gury-Ball. I. n. 286 et Lugo de poen. disp. 16 n. 466 sqq.

2) Si res, quae casu aut per accidens in ecclesia habetur, furto sumitur, sacrilegium, quod ad furtum accedit, grave non est.

2. Relate ad immunitatem ecclesiae et jus asyli attendi debet jus vigens. Fieri enim potest, ut aut concessione R. Pontificis aut consuetudine tolerata huic juri multum derogatum alicubi sit, aut saltem ut, si minus ei derogatum vere est, ii tamen, qui laedunt, subjective non peccent. — Certe tamen violatur ecclesia per effractionem.

384 3. Pollutio ecclesiae quibus peccatis fiat, v. infra de Eucharistia vol. II. n. 222. Verum quum non quilibet actus luxuriae pollutionem ecclesiae inducat, mira est dissensio inter theologos, quinam luxuriae actus in ecclesia commissi reatum gravis sacrilegii localis constituent. Practice tenendum est, id fieri quolibet peccato luxuriae, quod manifeste externam malitiam gravem habet, internis autem peccatis non committi, nisi objectum illius sit sacrilegium. (Cf. Gury-Ball. I. n. 266 q. 2 cum nota). Ratio est, non quod locus sacer polluat, sed quod actio in se sit graviter contra reverentiam loci sacri (de quo vide statim infra sub 4). — Copulam conjugalem in loco sacro exercere sine necessitate, sacrilegium est: at si fit a conjugibus in ecclesia, inclusis a) instante periculo incontinentiae, b) quando inclusio per plures hebdomades (vel mensem integrum) duratura praevideatur, sacrilegium non est (in secundo casu statim licebit). S. Alphons. l. 3 (al. 4) n. 458.

4. Hinc etiam pro sacrilegio locali habetur, si in ecclesia etc. fiunt stabulationes equorum, humanae spurcitiae, mercatura, judicia profana, convivia, choreae etc. —: privatim autem aliquid comedere, etiam sine necessitate, peccatum veniale non excedit, imo Lacr. l. 6 p. 2 n. 266 veniale tantum peccatum esse dicit, singulari aliqua vice in ecclesia prandium instituere, etsi vera necessitas non sit; judicia saecularia vel comitia, si alius locus aptus deest, aliquando permitti possunt. V. S. Alph. n. 37. Cf. Suarez tr. 2 l. 3 c. 6 et 7.

5. Locus autem sacer non solum ecclesia est, sed quodlibet sacellum publicum divino cultui auctoritative destinatum, etiam nondum consecratum vel benedictum: imo etiam coemeteria ecclesiastica pro locis sacris habentur, ita ut saltem immunitate et securitate speciali gaudere debeant atque etiam pollutioni obnoxia existant. De actionibus autem, quae sub 4. notantur, aliquantum mitius judicandum est, si fiunt in coemeterio.

Ad V. 1. Personale sacrilegium proprie dictum luxuriâ etiam internâ committitur: ut est communis et certa doctrina. Verum ut sit sacrilegium proprie dictum, persona quae peccat, aut quacum peccatur, debet Deo consecrata esse publica auctoritate, i. e. aut ordinibus sacris, aut admissione ad statum religiosum.

Quare violatione voti castitatis privati sacrilegium presse sumptum non committitur, attamen peccatum contra religionem, i. e. fidei Deo fractae: de quo postea n. 455.

Si cui autem probatur sententia complurium, qui putant, violato quolibet voto etiam privato committi sacrilegium, ut putat S. Alph. n. 47 (ex textu autem S. Thom. II. II. q. 99 a. 4 nihil sequitur), in confessione distinctionem non faciet, sive peccatum luxuriae a religioso vel sacerdote, sive ab eo, qui utenque voto ligatur, commissum fuerit.

2. Quando de personali injuria contra personam sacram agitur, certe excluduntur personae privato voto castitatis obstrictae, comprehenduntur autem latissimo sensu clerici et religiosi, etsi votum castitatis nondum habent, ut clerici ordinum minorum et novitii status religiosi, scil. omnes, qui privilegio canonis fruuntur; vide vol. II de censuris, n. 944.

3. Laesio exemptionis clericorum committitur tum injusta tributorum exactione, tum judiciali actione in foro laicali: verum videndum est, quid in singulis locis liceat expressa aut tacita concessione R. Pontificis, quidve ignorantia excuset.

Punctum IV.

De simonia.

Simonia est singularis species sacrilegii, a Simone Mago dicta, 386 qui oblata pecunia spirituales gratias seu dona supernaturalia sibi comparare conatus est: cujus malitia consistit in aequiparatione rei spiritualis cum temporali, proin in gravi injuria, quae rei spirituali et supernaturali inferitur, ejusve periculo. Addidi „ejusve periculo“, quia Ecclesia quasdam pactiones in reverentiam rei sacrae et ad removendum periculum labis simoniacae prohibere potest et revera prohibuit, ita ut harum legum violatio simoniae ecclesiasticae reatum constituat.

De simonia dilucide agit Reuter *theol. mor.* p. 2a n. 452—498, cujus expositionem fere hinc brevius contraxi. (Cf. S. Alph. l. c. n. 49—120, S. Thom. II. II. q. 100, Suarez tr. III. l. 4 atque scriptores tum theol. mor. tum juris can. passim; ex recentioribus Craisson n. 6138—6200, Phillips-Vering § 193.)

I. Simonia definitur studiosa voluntas emendi aut vendendi aliquid spirituale aut spirituali annexum pro pretio temporali. Sufficit autem, ut per temporale pretium sive immediate sive mediate via paretur ad habendam rem spiritualem. — Distinguitur simonia mentalis, conventionalis, realis.

II. Pretium temporale, quod, quominus detur, prohibitum est, est quodlibet pretio temporali aestimabile: dicitur 1) munus a manu, 2) munus a lingua, 3) munus ab obsequio.

III. Res, quae cum pretio temporali commutari sub reatu simoniae vetatur, est: 1) Res intrinsecus spiritualis et supernaturalis sive a) *formaliter*, ut gratia sanctificans, gratiae gratis datae, sive b) *causative* ut: sacramenta, jurisdictio, consecrationes et benedictiones, sacramentalia etc., sive c) *effective* vel participative, ut functiones sacrae. 2) Res spirituali annexa sive a) *concomitanter intrinsece*, sive b) *consequenter annexa*, ita ut spirituale antecedit et principale sit; non vero per se, si est concomitanter extrinsece aut antecedenter annexa seu praeexistens, cui spirituale tamquam accessorium conjungitur. 3) Imo lege ecclesiastica sub reatu simoniae etiam venditio rei *antecedenter* spiritualibus annexae prohiberi potest, aut commutatio rei spiritualis cum spirituali.

IV. A simonia excusat titulus justus *occasione* rei spiritualis accipiendi vel dandi rem temporalem, ut titulus sustentationis, vexationis redimendae etc.

V. Quamquam simonia pactione onerosa in re spirituali completur: tamen ad ejus reatum constituendum sufficit contractus onerosus etiam implicitus et incompletus, aut sub specie gratuita donationis exhibitus, imo donatio re ipsa gratuita si ob periculum simoniaca labis ab Ecclesia omne donum temporale prohibetur.

VI. Poenae ecclesiasticae certae statutae sunt contra simoniam *realem*, maxime, quae circa beneficia ecclesiastica committitur, et *confidentialem*.

³⁸⁷ **Uberior explicatio.** Ad 1. nota: 1. *Studiosa voluntas* dicitur, tum ut indicetur, sufficere pactum *inchoatum* ad reatum simoniae contrahendum, tum ut innuatur, simoniam saepe ab animo seu intentione pendere, qua aliqua actio exhibetur: quae pro diversa intentione aut simonica est, aut non est.

2. Simonia *mentalis* est, qua alteri exhibetur aliquod temporale *ea intentione*, ut obligetur ad dandum spirituale, aut vice versa: ita tamen, ut haec parva intentio exterius non prodatur neque alter ullo modo ostendat, se etiam consentire.

Conventionalis dicitur ipsa pactio utriusque partis commutandi rem spiritualementem (intellige semper etiam rem spirituali annexam) cum temporali.

Realis simonia dicitur pacti simoniaci ex utraque parte *impletio saltem inchoata*, ut, si res spiritualis collata est, et pretium temporale ex parte saltem solutum: si alterutra pars tantum implere coepit, *mixta* dicitur.

De *confidentiali* simonia vide mox infra.

3. Simonia non solum est, si pactum versatur immediate de re spirituali *conferenda*, sed etiam si per pretium immediate ad eam via sternitur: v. g. — suppono nunc, ecclesiastica beneficia esse rem spiritualementem — quando re temporali oblata aliquis obligatur ad intercedendum, ut alteri beneficium conferatur, aut ad desistendum a competitione etc.: non autem simonia est, si solummodo injusta vexatio redimitur. Verum quum non semper hac in re modus agendi ita clarus sit, vide mox infra singulares casus notatos.

Ad II. 1. Munus a manu dicitur pecunia, omnisque alia res, ³⁸⁸ quae in humanum commercium venit atque pecuniâ comparabilis est.

2. Munus a lingua est intercessio, patrocinium, laus et commendatio. —

Hic nota, intercessionem apud tertium esse ex se rem sive pretium temporale, sed eandem posse etiam quodammodo pro re spirituali esse, vid. viam, qua res spiritualis procuretur: hanc viam pretio temporali emere, etiam est prohibitum; quare rem mediate spiritualementem eam vocari liceat. Exemplum habes: Henricus et Petrus inter se paciscuntur, ut alteruter pro altero apud Episcopum intercedat in ordine ad obtinendum ecclesiasticum beneficium. Intercessio, qua Henricus sperat beneficium, est mediate res quasi-spiritualis, seu de qua pro temporali pretio pacisci non possit; intercessio, *quam promittit*, est in se pretium temporale, quod solvit: et vice versa ¹.

3. Munus ab obsequio est famulatus, negotiorum gestio, humilis ³⁸⁹ subjectio et similia.

Ad III. et IV. 1. Simonia juris divini seu naturalis dicitur, si res intrinsece spiritualis aut spirituali consequenter annexa merx est, de qua pro re temporali paciscitur; simonia juris ecclesiastici, si aut 1) res illa remotius ordinatur ad spiritualia aut 2) res spiritualis cum spirituali commutatur contra legem ecclesiasticam ob periculum simoniae juris naturalis latam, nimirum: 1) permutare ecclesiasticum beneficium cum alio ecclesiastico beneficio sine legitima auctoritate; 2) officia ecclesiastica laicalia ut officium oeconomi, aeditui etc. emere vel vendere sine legitima potestate; 3) res sacras, benedictas, indulgentiis ditatas vendere pretio materiae profanae, quatenus hoc ab Ecclesia interdictum est; 4) probabiliter simonia ecclesiastici juris, non divini, est pecunia sibi comparare intercessionem apud patronum, Episcopum

¹ Rogare autem vel *inducere* aliquem, ut pro me sive pro altero apud collatorem, electores intercedat, quo obtineatur ecclesiasticum beneficium, simonia nondum est.